

Primár Ivan Vulev ukázal svojmu pacientovi detaily zákrokov, ktoré mu zachránili život.

Ďakujem, že ste mi zachránili život

Martin Hrubík zrastal s bicyklom od detstva. Pred dvadsiatimi šiestimi rokmi si našiel záľubu v horskej cyklistike. Kopce Malých Karpát pri Bratislave mu ponúkali parádne podmienky. Počas troch sezón pomáhal kamarátom budovať v lese nad Peknou cestou od Sparísk po Horáreň adrenalínovú horskú cestu s prekážkami - Krasňanský trail. Jej zákutia ovládal dokonale. Nikdy ani nepomyslel na to, že by mu táto mnohokrát odskúšaná jazda istoty mohla byť osudnou a po jednom skoku sa ocitne na hranici života a smrti.

Bola nedeľa 13. mája popoludnia. Vyskočil z jedného kopčeka a ... to, čo bolo tesne pred skokom ani dopad si už nepamätá. Kamaráti videli, ako sa láme ráfik kolesa na jeho bicykli a Martin vpálil hlavou do protisvalu. Prilbu nosil stále. Keby ju v tej chvíli nemal, bol by to rýchly koniec.

Sanitka prišla do 15 minút

Previezli ho na Klinikú úrazovej chirurgie na Kramároch, kde skonštatovali otras mozgu. Ktosi prízvukoval, že mal obrovské šťastie, že si pri náraze nepoškodil krčnú chrčticu. Pri vyšetrení na CT objavili malý hematóm, ktorý sa na druhý

deň stratil. V utorok ho vyšetril neuroológ a prepustili ho do domáceho liečenia.

lom predajne bicyklov. Tridsiateho mája sa pokusne vybral do práce. Po obede mu prišlo zle. Inštinktívne si sadol.

„Deje sa niečo?“ spytovala sa ho priateľka Katka. Slová počul. Rozumel im, ale nevedel zo seba vydať hlas. Keď videla, že nereaguje, poprosila jeho kolegu, aby zavolał sanitku. Martin odrazu nemohol pohnúť pravou rukou ani nohou. S hrôzou si uvedomoval, že ochrnieva na polovici tela. Bolo to strašné zistenie. Odrazu mu svet pred očami zhasol. Prestal vnímať Katku, ktorá sa s ním pokúšala zúfalo komunikovať. Prežili spolu dvanásť

rokov. Postupne podľahla jeho záľube cyklistike. Na bicykli sa cítili bezpečne. Akurát Katka na dovolenke v Livigne preletela cez riadidlá. Pád vyzeral ošklivo, až na pár „cestných lišajov“ sa v podstate nič nestalo. A teraz z ničoho nič toto.

Martin si nepamätá, ako ho niesli do sanitky. Trochu precítil na neurologickej klinike. Keď sa do-

zvedel, že je na Mickiewiczke, prekvapilo ho, že v tej starej ošarpanej nemocnici môže byť také pekné oddelenie. Lekári najprv vyvrátili podozrenie, že ide o krvácanie do mozgu. Potom zistili nedokrvnenie. Aplikácia liekov nepomáhala. Po vyšetrení na „cétéčku“ zistili problém v krčných cievach.

Neobvyklé zranenie

Riaditeľovi Centra intervenčnej neuroradiológie a endovaskulárnej liečby v petržalskej nemocnici Medissimo Ivanovi Vulevovi zatelefonoval podvečer prednosta I. neurologickej kliniky profesor Peter Turčáni s prosbou, že majú komplikovaný prípad. Mladý muž spadol z bicykla. Diagnostikovali mu čerstvú porážku a uzáver veľkej vnútrohlavovej tepny v mozgu vľavo. Zároveň má nepriechodné prívodné krčné tepny na oboch stranách. Opýtal sa, či by vedeli pomôcť a ošetriť to. Hneď dohodli preklad, nakoľko toto centrum ako jediné na Slovensku pracuje s čerstvými ischemickými mozgovými príhodami v 24-hodinovom okne, a teda na rozdiel od iných pracovísk u nás ponúka riešenie pacientom aj po uplynutí 6-hodinového časového okna od vzniku mozgovej príhody z nedokrvnenia.

Keď Martina priviezli do Petr-

žalky, nereagoval, len prevracal oči. Pravá časť tela bola úplne necitlivá. Hneď putoval na vyšetrenie a operačný stôl. Vyšetrenie ukázalo disekciu prívodných mozgových tepien na oboch stranách krku a hlavy. Išlo o neobvyklé zranenie. Skúsený intervenčný rádiológ Ivan Vulev usúdil, že prilba, ktorá mu celkom iste zachránila život, sa pri náraze posunula dozadu, pričom jej remienok priškrtil a poškodil obe krčnice. Medzi dve vrstvy cievnej steny začala prúdiť krv a odtláčala ich od seba, čím sa zužoval a takmer uzavrel priesvit ciev. Obe krčnice boli rozštiepené od krku až dovnútra do hlavy. Bezprostredne hrozilo úplné zastavenie prítoku krvi do mozgu z oboch strán. V priškrtených tepnách sa okrem toho vytvárali zrazeniny. Jedna z nich sa uvoľnila a odplávala do mozgu, kde uzavrela ľavostranné vnútrohlavové mozgové tepny a spustila cievnu mozgovú príhodu u Martina. Výsledkom by bol rýchly rozvoj malígneho edému mozgu. V prípade prežitia by ho čakalo ťažké a trvalé postihnutie.

Dve operácie

Výšetrenia ukázali, že časové okno pre zákrok bolo už hraničné. Hneď večer začali s prvou operáciou. Cez tepnu na nohe a rázštep ľavostrannej krčnej tepny katétrom prenikli za trinásť minút do mozgu, kde odstránili krvnú zrazeninu v strednej mozgovej tepne. Tento výkon sa volá mechanická trombektómia. Ivan Vulev vzápätí ihneď ošetril viacerými stentami aj rázštep prívodnej krčnej tepny, od krku až do hlavy. Zákrok trval hodinu a pol a Martin sa prebral na JIS-ke. S obrovskou úľavou zistil, že pohlol prstami na ruke. Vyskúšal to s nohou a šlo to. V tej chvíli začal veriť, že sa vracia do života.

Na druhý deň ráno si uvedomoval, že ho opäť vezú na operáciu. Videl lekárov a sestry a počul ich slová. Napodiv necítil nijakú bolesť. Sem tam sa pozrel na obrazovku. Až neskôr sa dozvedel, že sa lekári rozhodli pre preventívny a rizikový výkon, pri ktorom mu ošetrili rázštep a zúženie aj na pravej krčnej tepne, kde mu bezprostredne v budúcnosti hrozila

Martin odrazu nemohol pohnúť pravou rukou ani nohou. S hrôzou si uvedomoval, že ochrnieva na polovici tela.

Martin Hrubík s priateľkou Katkou.

podobná pohroma s uplávanou zrazeninou a uzáverom mozgovej tepny, ktorá ho takmer pripravila o život na druhej strane. Ešte v ten deň prišiel za ním lekár, ktorý sa predstavil ako logopéd. Ukazoval mu kartičky s obrázkami. Chcel,

aby povedal, čo vidí. Všetkému rozumel no hlas ho neposlúchal. Na druhý deň dostal zo seba prvé slovo. Nie je si celkom istý aké bolo, ale keď uvidel na karte psa, predstavil si ich domáceho Aresa s rodokmeňom pouličná zmes

a nevedno ako, ale dostal zo seba: „pes“.

S Martinom Hrubíkom sme sa stretli u primára Ivana Vuleva. Na monitore mu ukázal a vysvetlil postupne význam a detaily oboch zámkrov. Martin zareagoval celkom

jednoduchou vetou: „Ďakujem, že ste mi zachránili život.“ Potom v superlatívoch hovoril o lekárskom tíme a sestrách, ktorí sa o neho starali počas hospitalizácie. Pri kontrolnom vyšetrení skonštatovali, že sa jeho cievy hoja dobre.

O dva mesiace príde na kontrolné CT.

Peter Valo

spisovateľ, dramatik, novinár

Šanca na záchranu sa predĺžila do 24 hodín

MUDr. Ivan Vulev, PhD., MPH, FCIRSE

Medicínsky riaditeľ CINRE ProCare Medissimo

V neurologickom a kardiovaskulárnom centre CINRE v petržalskom Medissime sa zameriavame na najmodernejšiu miniinvazívnu liečbu najčastejších a najsmrteľnejších ochorení u nás. Poskytujeme túto inovatívnu liečbu nonstop, a to v NEURO, ANGIO a KARDIO programe vďaka unikátnemu technologickému vybaveniu a špičkovým odborníkom. Výsledkom je mimoriadna účinnosť a vysoká bezpečnosť v liečbe kardiovaskulárnych a neurovaskulárnych ochorení.

Centrum CINRE je zmluvným partnerom všetkých troch zdravotných poisťovní a za liečbu v ňom pacienti nedopĺcajú. V rámci NEURO programu hlavne realizujeme a špecializujeme sa na nonstop neurointervenčný servis, teda ošetrovanie krvácajúcich a nekrvácajúcich mozgových aneuryziem a urgentnú liečbu ischemických cievnych mozgových príhod a mechanickú trombektómiu. Táto liečba sa vo svete vykonáva iba päť rokov a mnoho zmenila v prístupe lekárov k mozgovým porážkam, ktoré už dnes vieme liečiť aktívne. Pri ischemickej mozgovej mŕtvi je veľmi dôležitým a rozhodujúcim faktorom čas. Odhaduje sa, že s každou hodinou stráca pacient 10 percent šance na vyliečenie. Keď sa ho podarí do 4 hodín dostať do nemocnice a nemá veľký cievny uzáver, tak takúto zrazeninu je možné aj rozpustiť. Trombolýzu robí u nás pomerne veľká sieť nemocníc, avšak veľká skupina pacientov má tak rozsiahly uzáver, že trombolýza u nich nefunguje. Okrem toho pacienti prichádzajú na tieto pracoviská neskoro, a aby celý záchranný systém lepšie fungoval, je treba ľudí aj edukovať. V prípade veľkého uzáveru už ale ani trombolýza nepomôže. Takým pacientom je určená práve mechanická stent trombektómia. Na tú sa špecializuje CINRE. Štandardne ju možno vykonať do 6 hodín, ale na svete je už okolo 350 pracovísk, kde ju vedú urobiť až do 24 hodín od vzniku príznakov – CINRE je jedno z nich. Vďaka technológiám, ktoré nám umožňujú lepšie posúdiť rozsah poškodenia mozgu počas prvých 24 hodín od vzniku ťažkostí, ponúka centrum túto liečbu do 24 hodín. Túto špeciálnu technológiu máme od leta a ako prvé pracovisko na Slovensku sme spustili program mechanickej trombektómie v 24-hodinovom okne.

Uzáver ľavostrannej mozgovej cirkulácie, neplní sa hlavná prívodná krčná tepna ani vnútrohlavové mozgové tepny. Zobrazenie ľavej polovice tváre.

Po neurointervencii sú včas spríechodné ľavostranná prívodná krčná tepna a aj vnútrohlavové mozgové tepny. Do mozgu opäť prúdi krv.

FOTO: autor, archív M.H.